

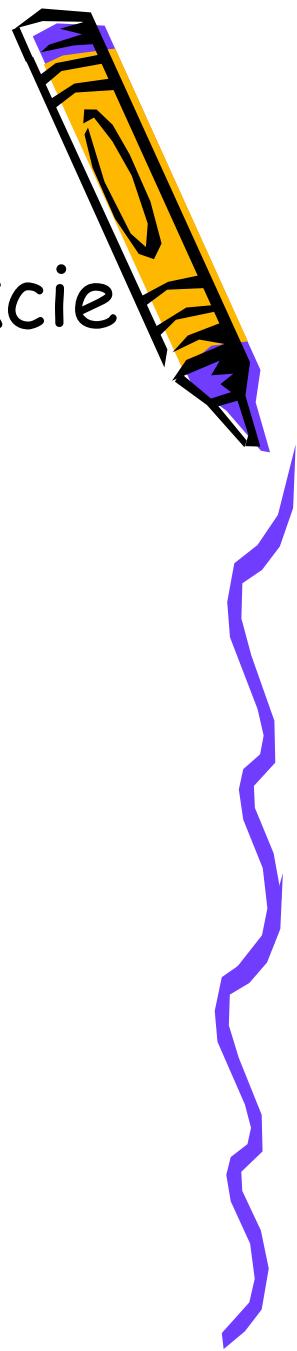
TEÓRIA SPOTREBITEĽA 2

Elasticita dopytu,
Spotrebiteľský prebytok

Prednáška 1 pokračovanie

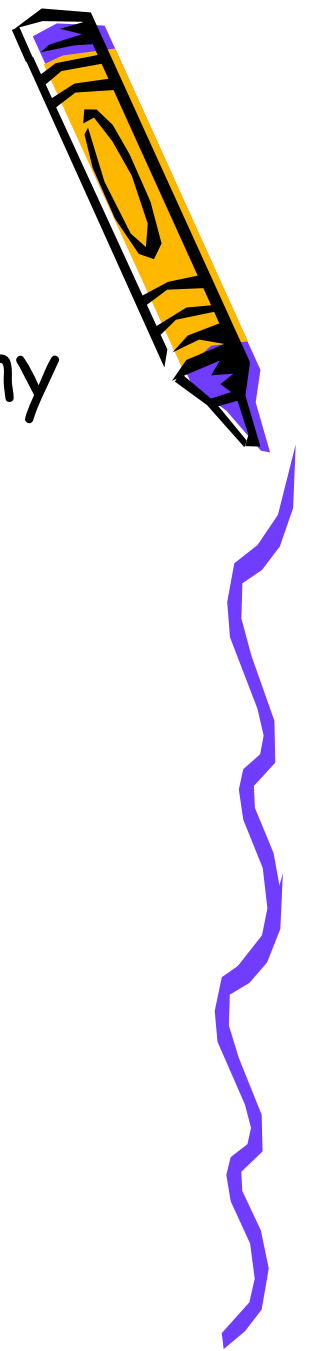
Elasticita dopytu

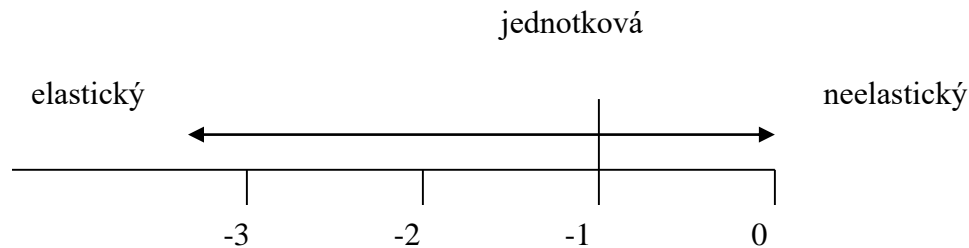
- vyjadruje kvantitatívnu mieru reakcie dopytu na jednotlivé faktory ovplyvňujúce dopyt.
- Poznáme
  - cenovú elasticita dopytu
  - príjmovú elasticita dopytu
  - krížovú elasticita dopytu

Cenová elasticita dopytu

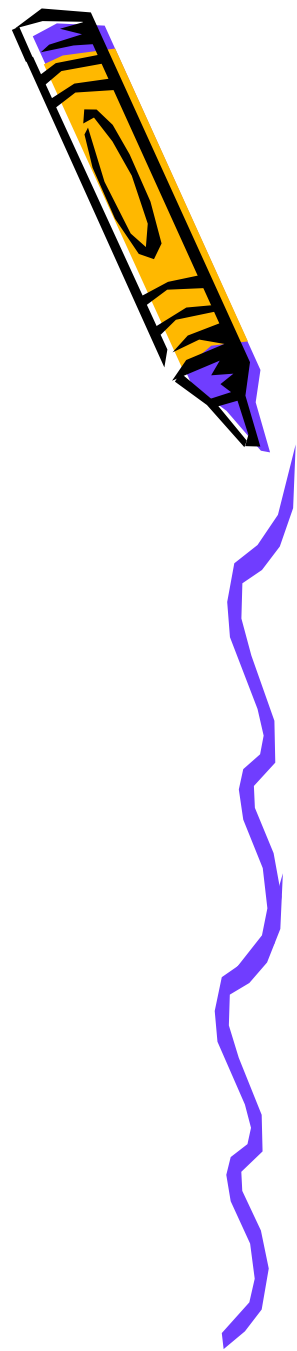

- číselné vyjadrenie reakcie rozhodnutia o nákupe na zmenu ceny
- je vždy záporná (alebo nulová: na priesečníku DD s x-ovou osou)
- **Tri kategórie cenovej elasticity:**

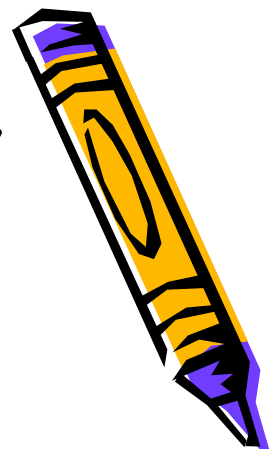
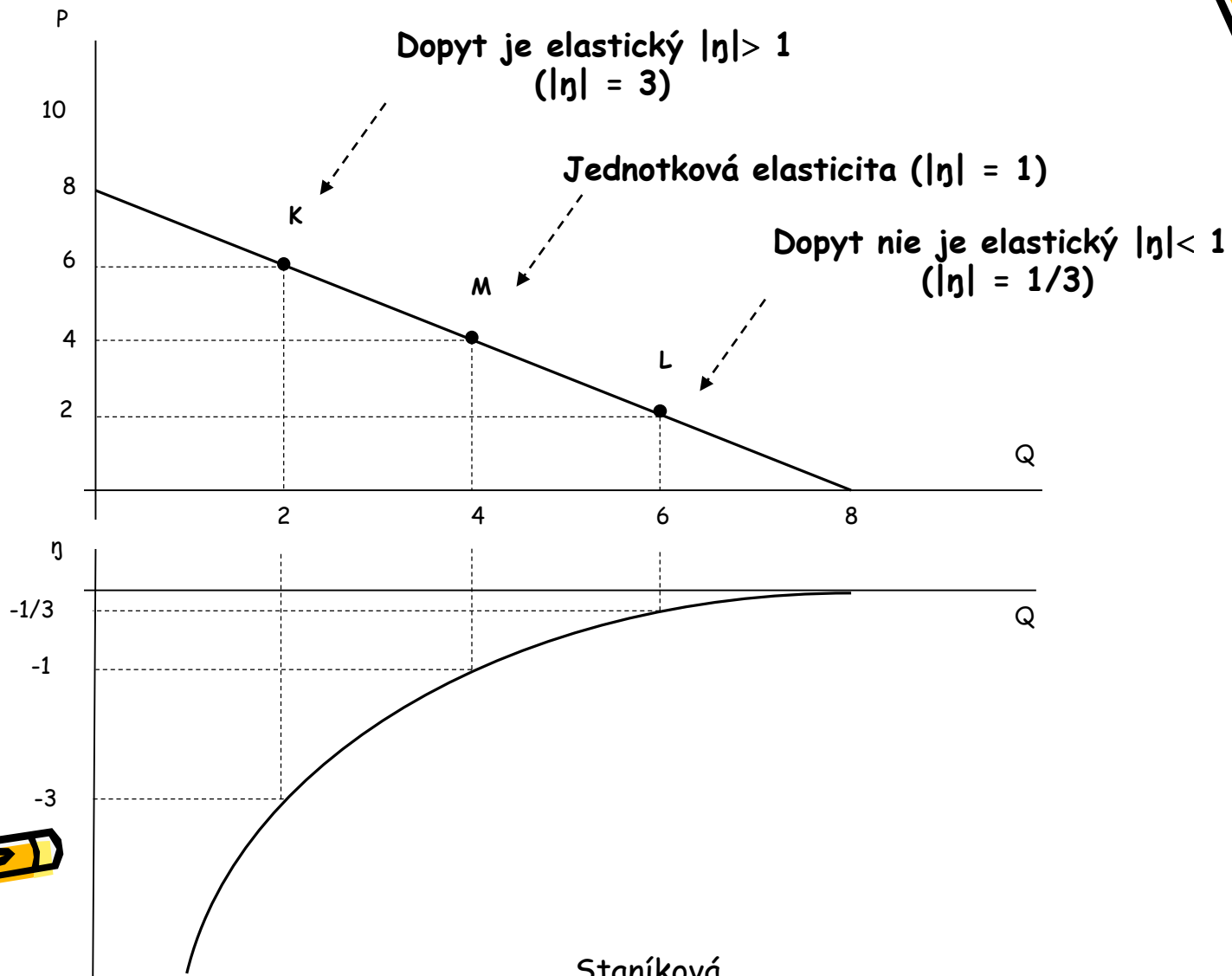

- **Koeficient cenovej elasticity dopytu**
- percentuálna zmena dopytovaného množstva vyvolaná zmenou ceny o 1 percento.

$$\eta = \frac{\frac{\Delta Q}{Q}}{\frac{\Delta P}{P}} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \frac{P}{Q} = \frac{P}{Q} \frac{1}{\textit{smernica}}$$

Elasticita v rôznych bodoch lineárnej dopytovej krivky

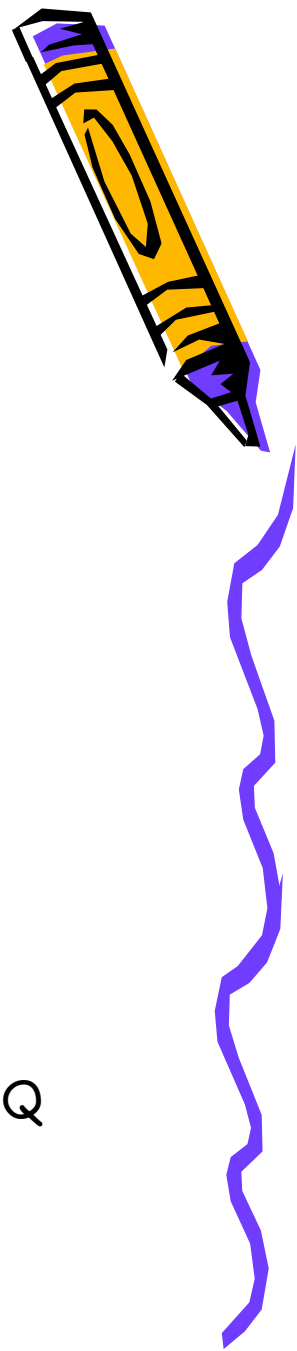
Vlastnosti cenovej elasticity lineárnej dopytovej krivky

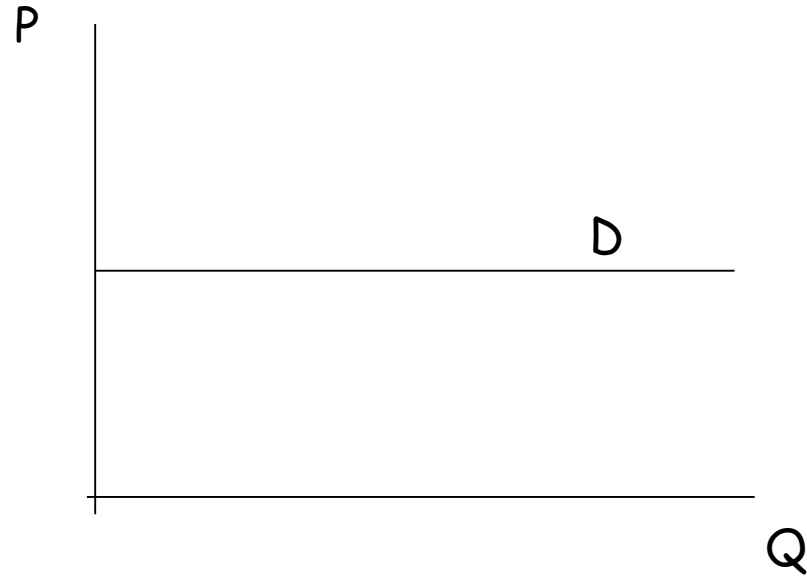
- rôzne hodnoty cenovej elasticity dopytu v každom bode lineárnej dopytovej krivky
- cenová elasticita dopytu je záporné číslo
- cenová elasticita dopytu v každom bode lineárnej dopytovej krivky bude nepriamo úmerná smernici DD

Extrémne prípady cenovej elasticity dopytu

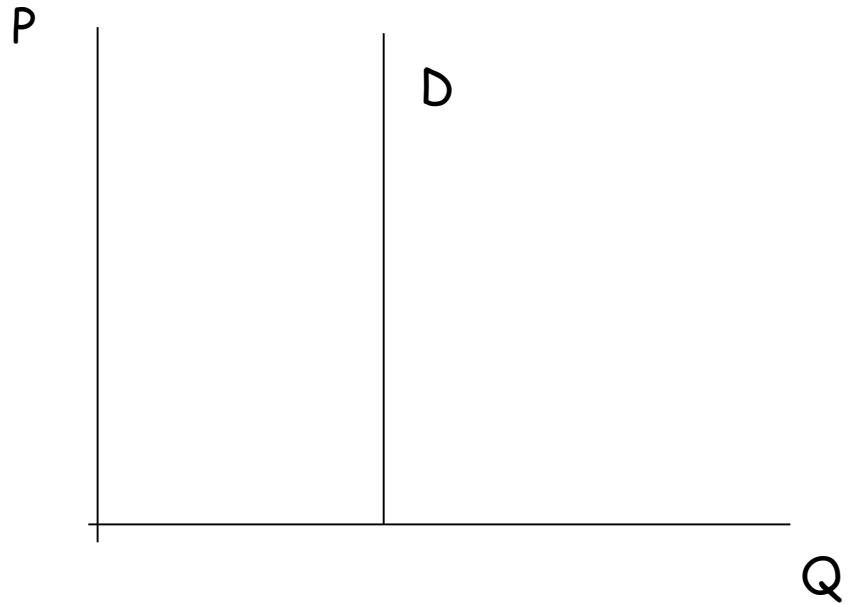

- dokonale elastická krivka dopytu
- $|\eta| = \infty$

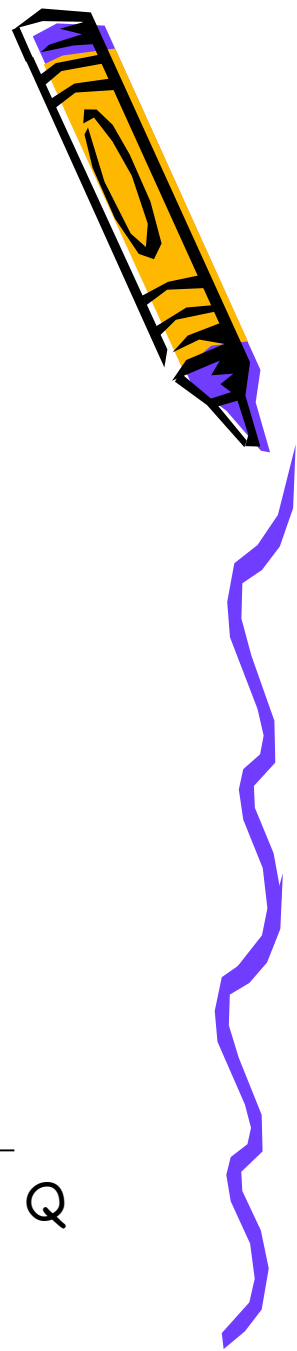

- dokonale neelastická krivka dopytu

- $|\eta| = 0$

Staníková

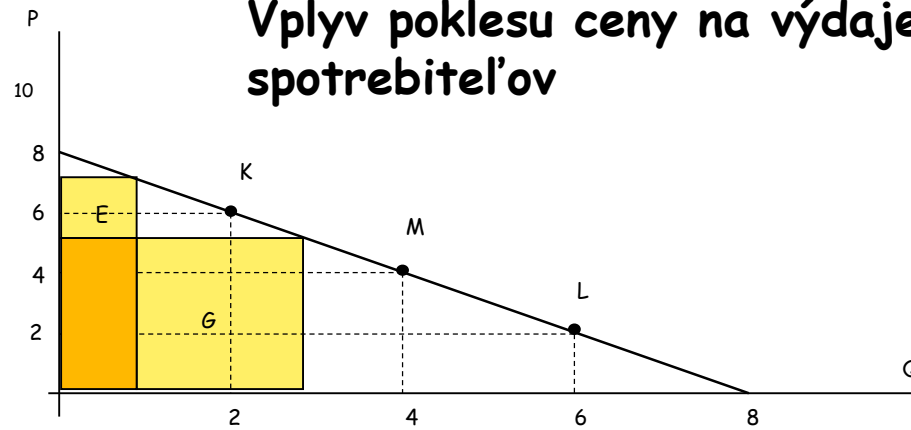

Elasticita a celkové výdaje

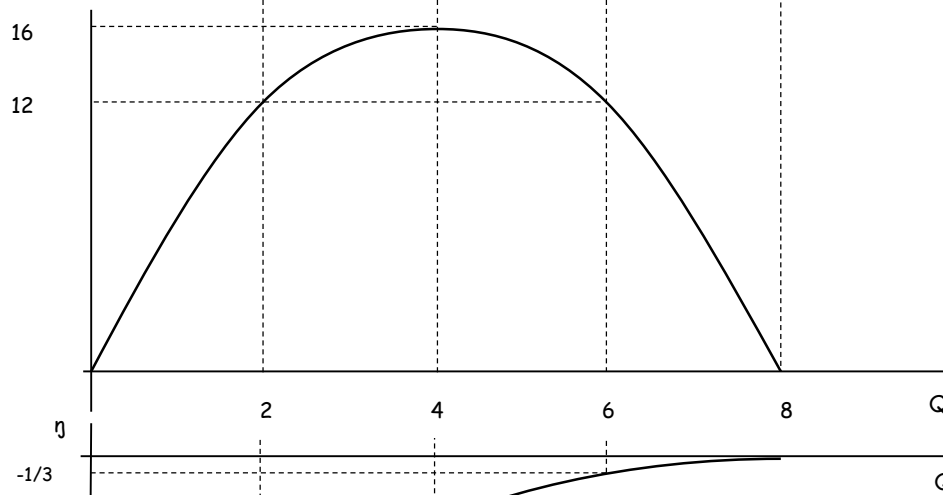
- Celkové výdaje kupujúcich = celkové tržby predávajúcich
- „Ako sa zmení celková čiastka vynakladaná spotrebiteľmi na určitý výrobok, ak sa zmení cena výrobku?“
- „Vynaložia spotrebiteľia na určitý výrobok viac, keď sa bude predávať vyšší počet jednotiek za nižšiu cenu, alebo pri menšom počte jednotiek za vyššiu cenu?“

Vplyv poklesu ceny na výdaje spotrebiteľov

Celkové výdaje

η

-1/3

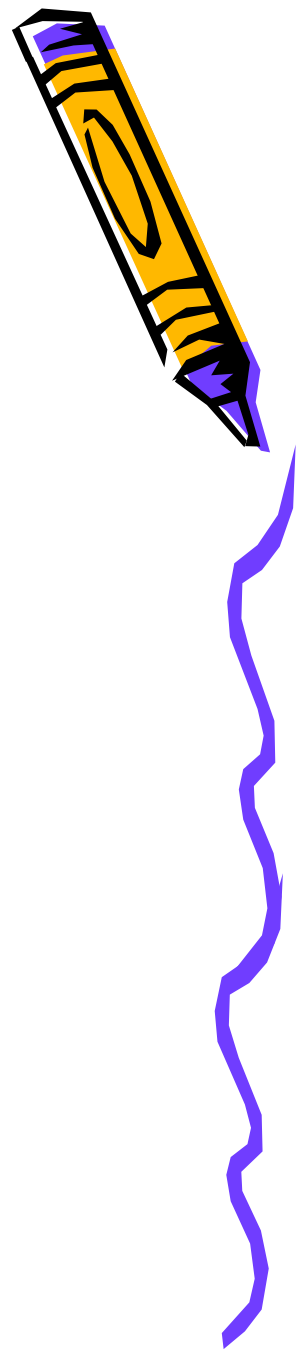
-1

-3

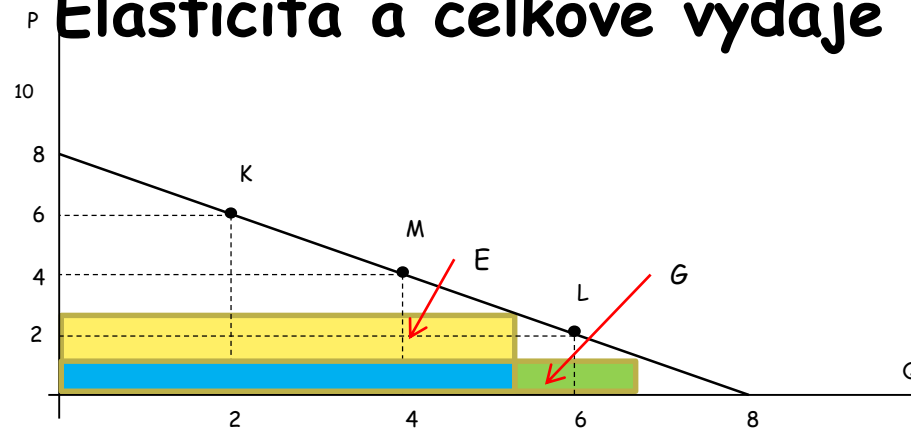
Q

Q

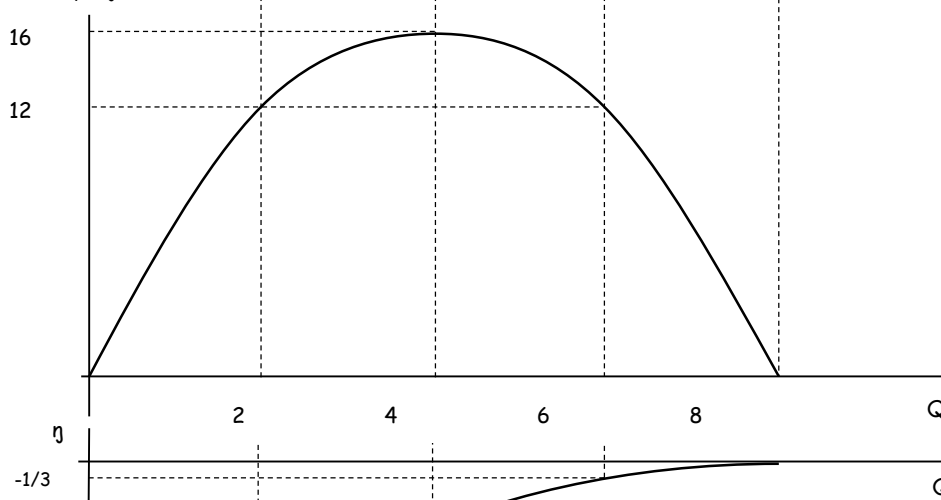
Staníková

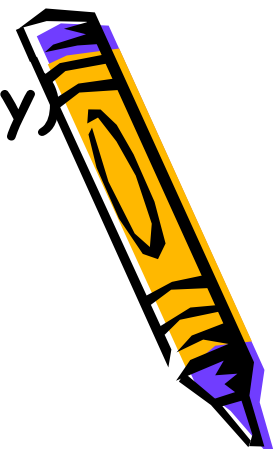
Elasticita a celkové výdaje (tržby)

Celkové výdaje (TR)

Staníková

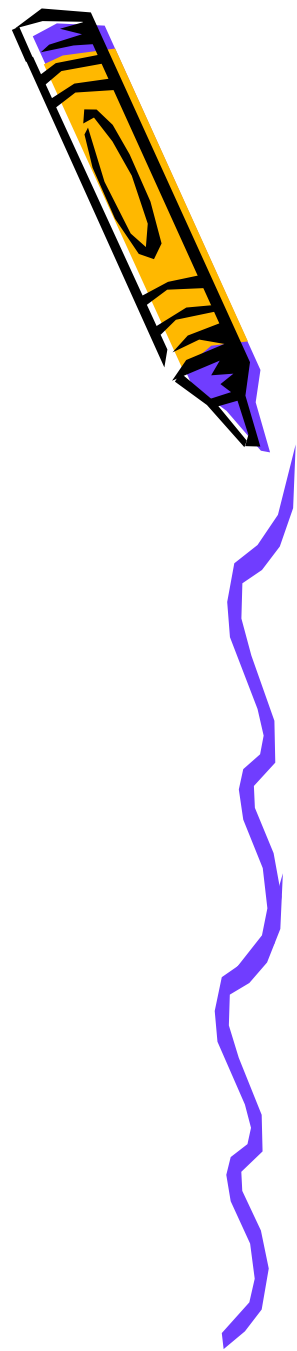
Platí obecné pravidlo pre malé zmeny ceny:

- Zníženie ceny spôsobí zvýšenie celkových výdajov spotrebiteľov vtedy, ak je absolútna hodnota cenovej elasticity väčšia ako 1.
- Zvýšenie ceny spôsobí zvýšenie celkových výdajov spotrebiteľov vtedy, ak je absolútna hodnota cenovej elasticity menšia ako 1.

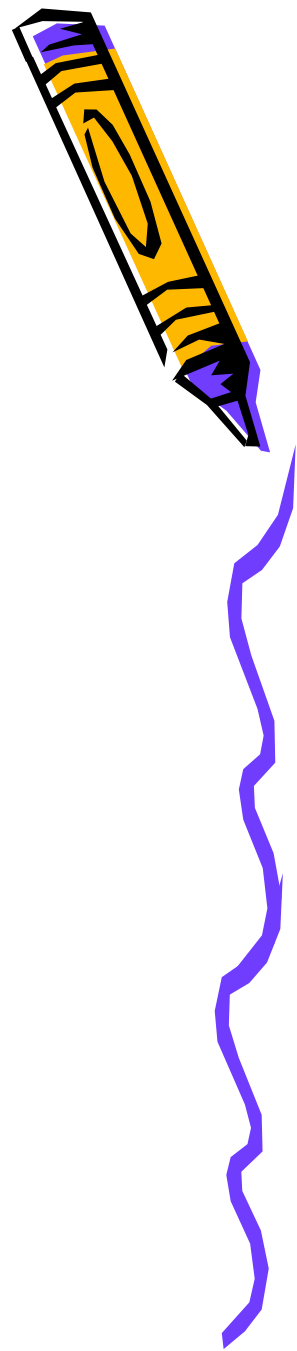

Determinanty cenovej elasticity dopytu

- Možnosť substitúcie
- Podiel na rozpočte

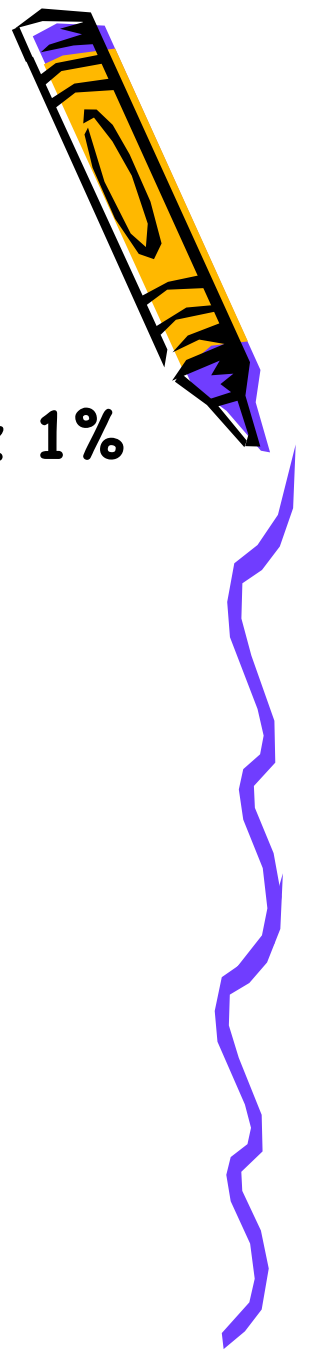

- Smer príjmového efektu
- Čas

Príjmová elasticita dopytu

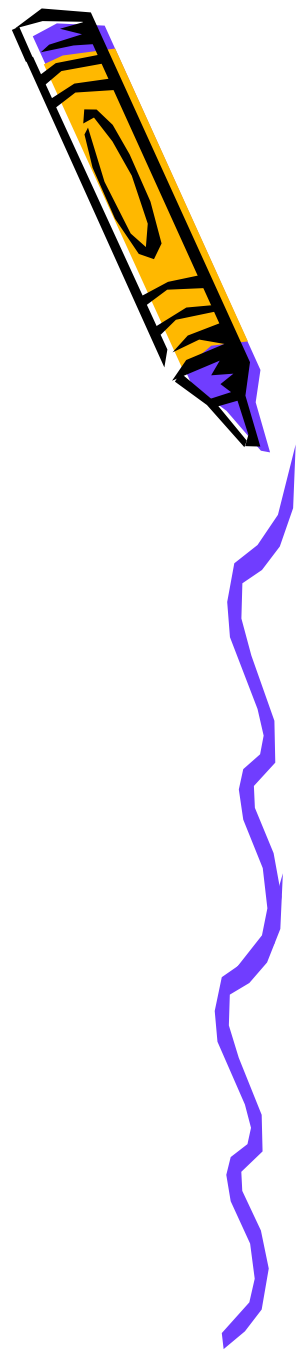
- je definovaná ako percentuálna zmena dopytovaného množstva statku vyplývajúca z 1% zmeny príjmu.

$$\varepsilon = \frac{\frac{\Delta Q}{Q}}{\frac{\Delta Y}{Y}}$$

kde :

- Y je priemerný príjem na trhu
- ΔY je jeho malá zmena

- Geometrická interpretácia príjmovej elasticity dopytu:

$$\varepsilon = \frac{Y}{Q} \frac{\Delta Q}{\Delta Y}$$

$$\frac{\Delta Q}{\Delta Y} = \frac{1}{\text{smernica Engelovej krivky}}$$

Príjmová elasticita dopytu a Engelova krivka

Engelova krivka

- krivka znázorňujúca vzťah medzi spotrebovaným množstvom statku a príjmom.

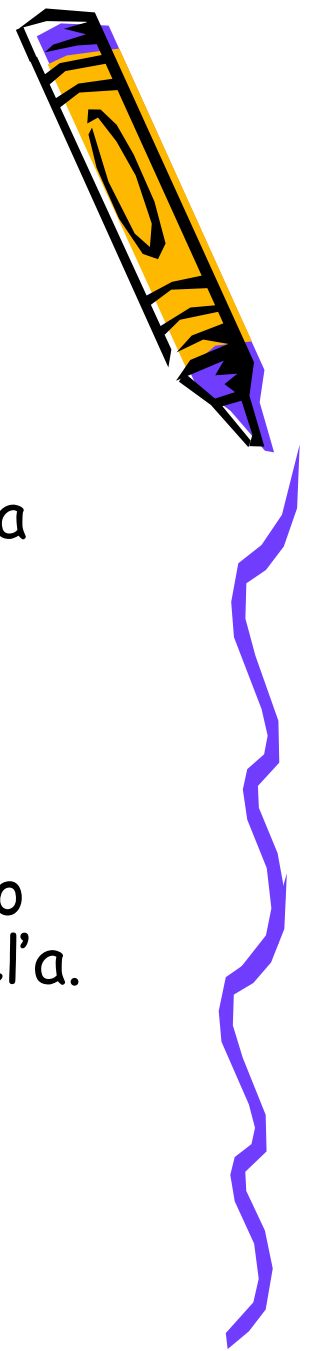

Engelova krivka normálneho statku:

- dopytované množstvo s rastom príjmu rastie.

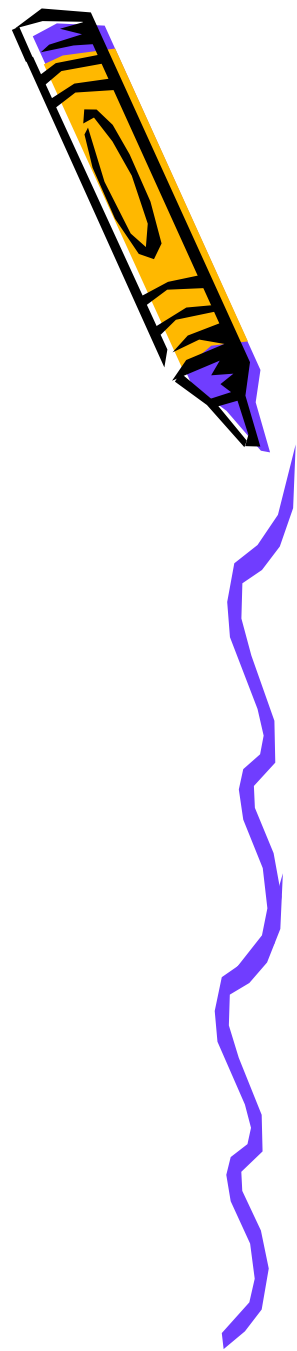
Pri normálnych statkoch musíme rozlišovať dva prípady:

- **Engelovu krivku pre nevyhnutný statok:** množstvo statku rastie pomalšie než príjem spotrebiteľa
- **Engelovu krivku pre luxusný statok:** množstvo statku rastie rýchlejšie než príjem spotrebiteľa.

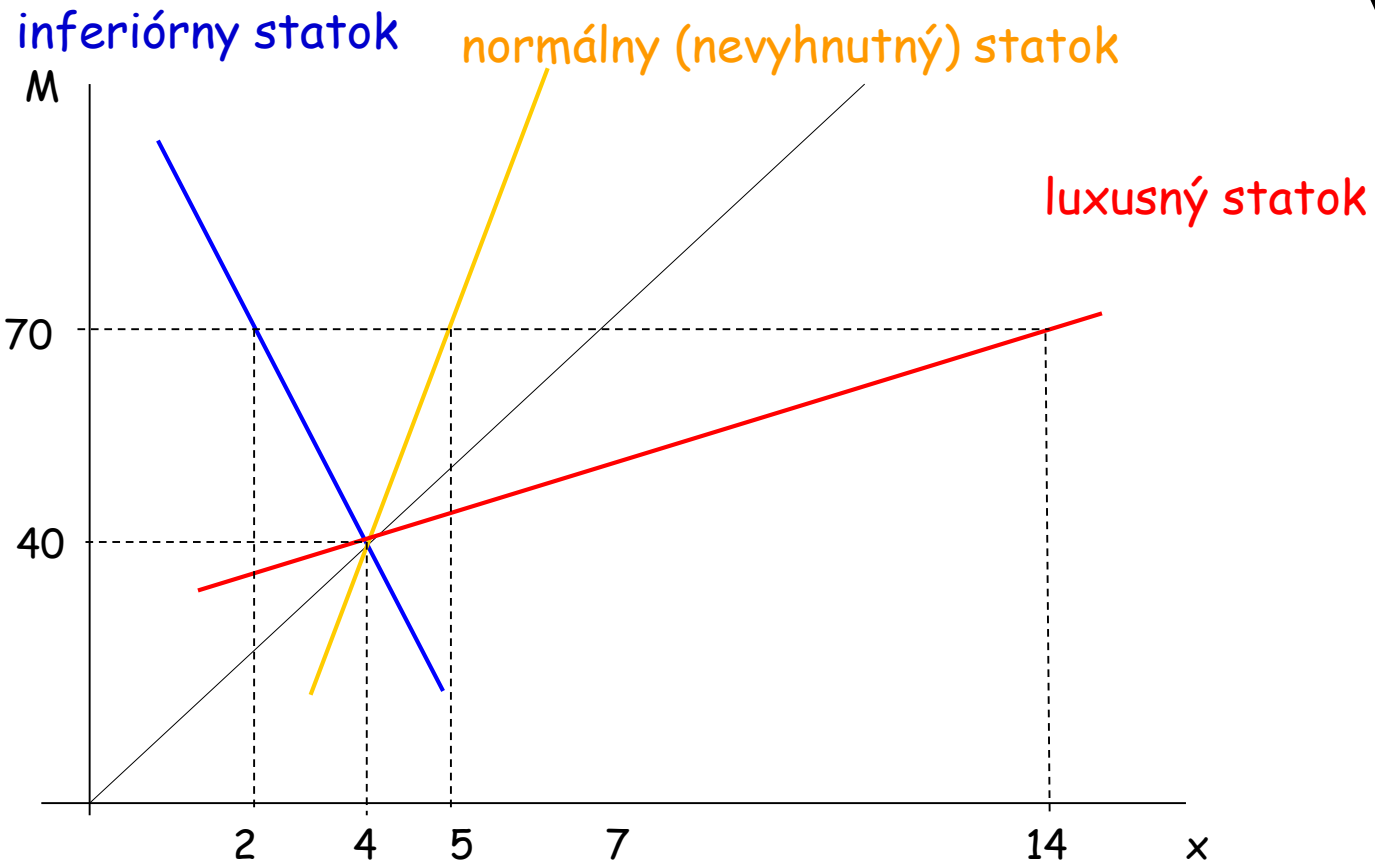

Engelova krivka pre inferiórny statok

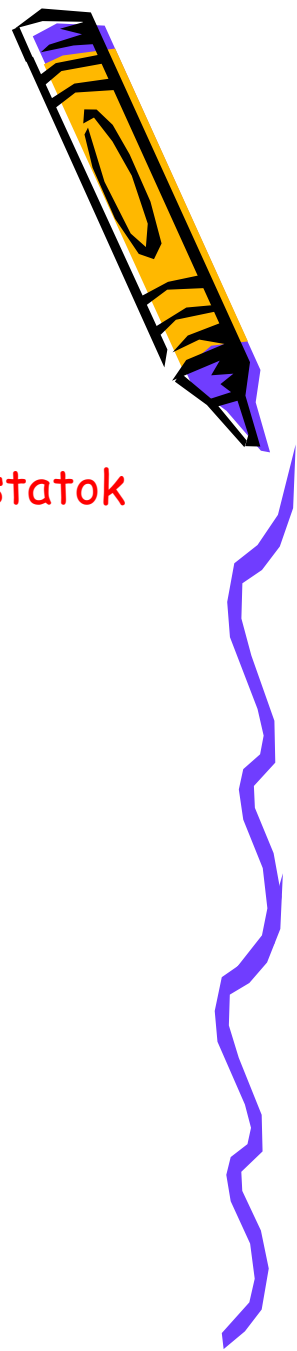
- má zápornú smernicu.
- rast príjmu spôsobí pokles dopytovaného množstva.

Engelova krivka pre normálny, luxusný a inferiórny statok

Staníková

Príjmová elasticita dopytu pre jednotlivé druhy statkov

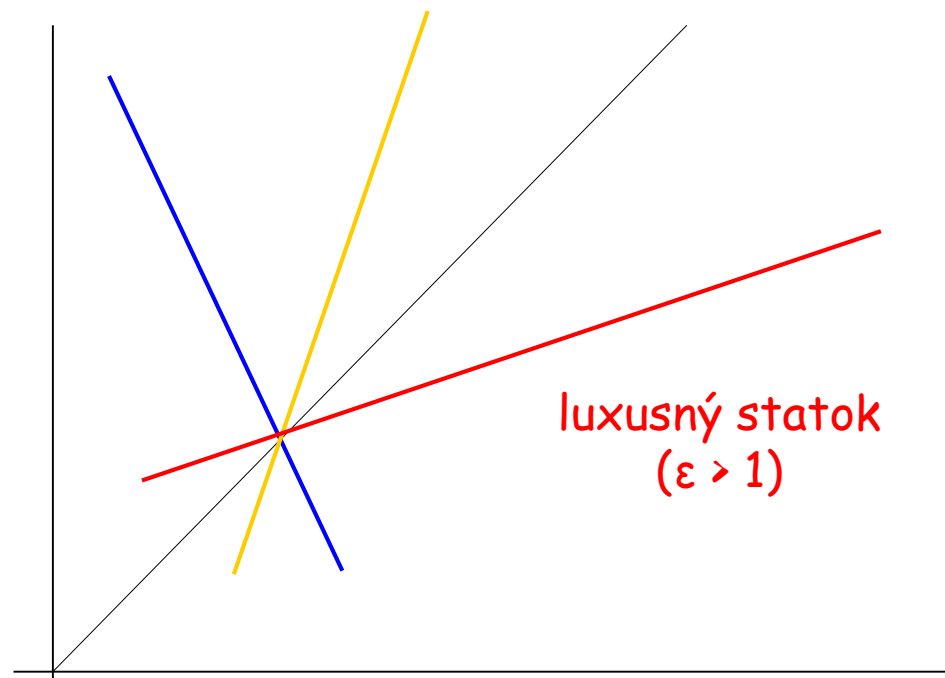

- Nevyhnutné statky
 $0 < \varepsilon < 1$
- Luxusné statky
 $\varepsilon > 1$
- Inferiórne statky
 $\varepsilon < 0$

inferiórny statok ($\varepsilon < 0$)

nevyhnutný statok ($0 < \varepsilon < 1$)

Priemerná mzda

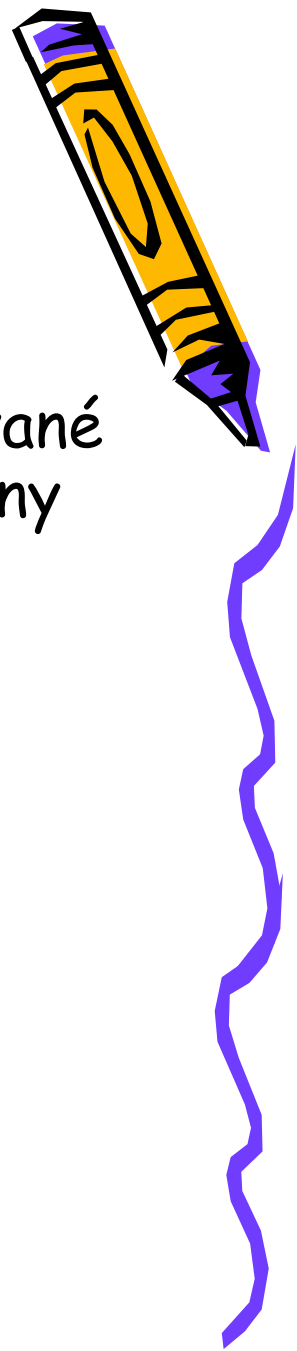
luxusný statok
($\varepsilon > 1$)

Staníková

Q

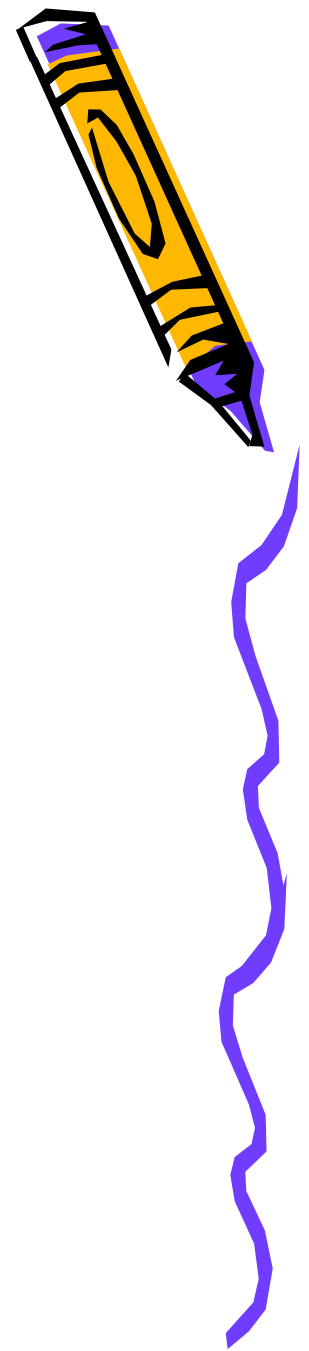
Křížová elasticita dopytu

- Křížovou elasticitou sa meria, nakoľko dopytované množstvo jedného statku reaguje na zmenu ceny iného statku.

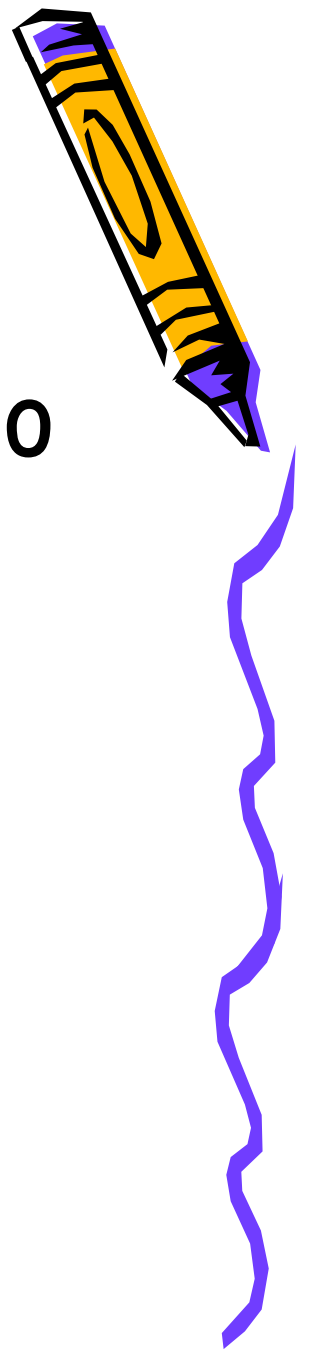
Koeficient krížovej elasticity dopytu

- percentuálna zmena dopytovaného množstva jedného statku vyvolaná zmenou ceny iného statku o 1%.

$$\eta_{xz} = \frac{\frac{\Delta Q_x}{Q_x}}{\frac{\Delta P_z}{P_z}}$$

- Ak X a Z sú komplementy potom $\eta_{xz} < 0$
- Ak X a Z sú substitúty potom $\eta_{xz} > 0$

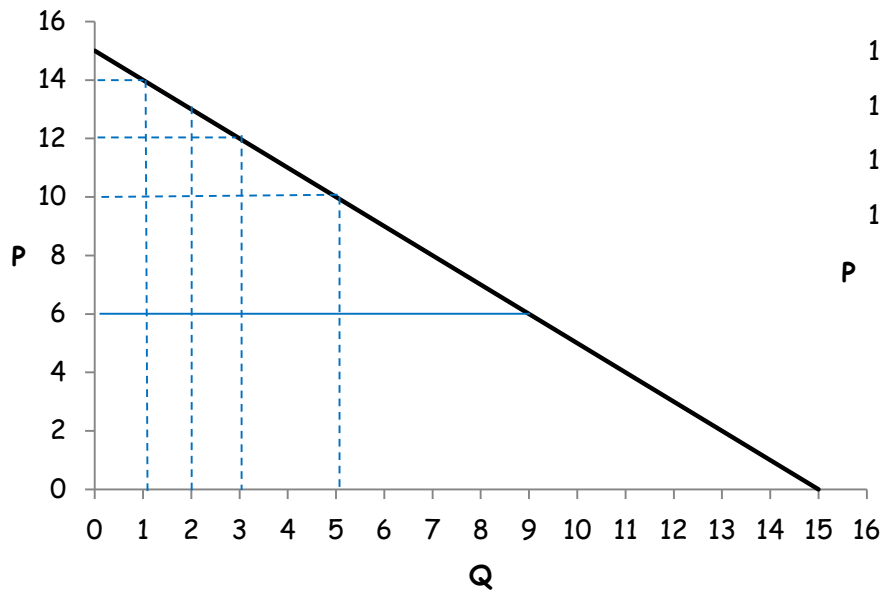
Aplikácia teórie dopytu: Spotrebiteľský prebytok

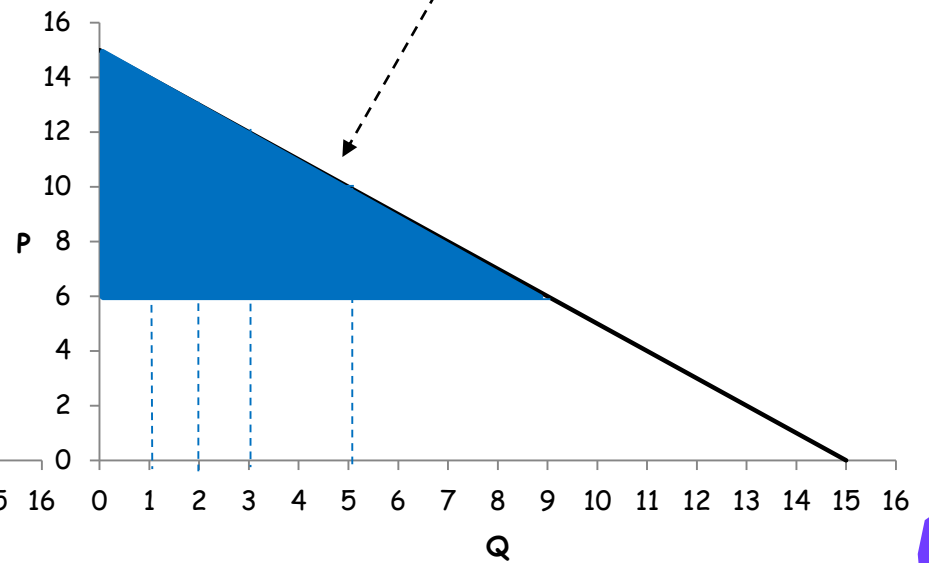
- Je prospech z výmeny na trhu vyjadrený v peniazoch
- Hodnota dopytovej krivky udáva pre každé množstvo najvyššiu čiastku, ktorú je spotrebiteľ ochotný zaplatiť za ďalšiu jednotku statku X. Ak odčítame od tejto čiastky trhovú cenu, určíme prebytok získaný pri spotrebe poslednej jednotky.

Grafické znázornenie spotrebiteľského prebytku

Spotrebiteľský prebytok

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekonomía - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonomía v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Microeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Mikroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

SLOMAN, J., HINDE, K., GARRATT, D.: Economics for Business. 6 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2013

FRANK, R. H.: Mikroekonomie a chování. 1. vydanie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995

MACÁKOVÁ, L. A KOL.: Mikroekonomie (základní kurs), 3. vydanie, MELANDRUM, Slaný, 1994

MACÁKOVÁ, L., SOUKUPOVÁ, J.: Mikroekonomie (pro inženýrské studium), REPETITORIUM, 1. vydanie, MELANDRUM, Slaný, 1995

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonomie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

Tento študijný materiál vznikol v rámci riešenia projektu:

„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

